

Kpoverello

2011. 02. 20. II. évfolyam 10. szám

Mária

Kpoverello 2011. 02. 20.

2

„Ferenc különös szeretettel viseltetett Szűz Mária, az Úr alázatos szolgálóleánya iránt, aki mindig kész volt az Úr igéit befogadni és hívásait követni. Őt rendelte lelki családja oltalmazójául és szószólójául. A világi ferencesek azzal fejezik ki az Úr Édesanyja iránt lángoló szeretetüket, hogy tökéletesen utánozzák készségei lelkületét és bizalommal, figyelmesen imádkoznak.” (A Ferences Világi Rend Regulája. II. Fejezet: Az életforma, 9. pont)

Kedves Testvérek!

Ha beírátok google-be, hogy Mária, ezoterikus varázsszövegektől jelenésekig mindent találtok. Olyan gyanús dolgokat adnak a szájába, mint ez itt: „Aki belém veti bizalmát, és hisz bennem, én Őt segíteni tudom, és semmi más nem számít.”¹ Hogy fajultak idáig a dolgok, és mit lehetne ellene tenni, nem tudom. Talán jobban oda kellene figyelni arra, hogy megegyezik-e az egyház tanításával, amiket hallunk, olvasunk. Talán jobban kellene ismernünk önmagunkat, a saját érzelmeinket, elvárásainkat, viszonyulásunkat Máriához és ezek okait. Mit jelent Mária számunkra, kit látunk benne? Milyen kép alakult ki bennünk róla? Miért? Hol a határ Mária-tisztelet, Mária-kultusz és Mária-imádat között? Vajon milyen ő valójában, hogyan élt, és hogyan közelíthetünk hozzá helyesen? Miben sokatmondó, miben példaértékű számunkra az ő élete? Ezek a dolgokon szeretnénk elmorfondírozni egy kicsit, és újra rátalálni arra a nőre, aki a legnagyobb dologban részesült, mégis a legegyszerűbb maradt.

Szeretettel,

a szerk.

Coffice Diary

An Analogy of the Typical

The very fact that we hate borrowed and most typical American Holidays (e.g. 14th of February) is typical in itself, in fact this very statement in which one might acknowledge the above mentioned facts might embrace a most typical attitude. However the not so typical question might arouse: Why do we hate the typical from the very second we acknowledge its presence? This most collective WE refers to the people who might seek an escape from the imprisonment of the uniformism. One might seldom find faces which exhibit most genuine features. Yet they pass unobserved, and one is inclined to appropriate adjectives such as *beautiful* to faces that prove to be recurrent in every respect.

Gál Dalma

¹ <http://sites.google.com/site/gyogyitoenergiak/szuz-anyaezenete>.

Mária, a nő

Úgy érzem, nagy fába vágtam a fejszémet, amikor e cikk megírásába fogtam. Elsősorban azért, mert Mária alakja tőlem elég távol áll – ennek pedig, belátásom szerint, közvetlen kiváltó oka a napjainkban tapasztalható, elterjedt ájtatossági gyakorlatok és szokások. Ne értsen senki félre, nem a Szűzanya tiszteletével van gondom, hanem az jelent számomra problémát, amikor az az érzésem, hogy az ő alakját túlságosan előtérbe helyezzük, miközben Istenről mintha elfeledkeznénk. Mint mindenben, itt is vigyáznunk kell a mértéktartásra.

Abban viszont teljesen egyetértek Egyházunkkal, hogy Jézus anyjának személyében egy konkrét példaképet találunk, akinek követése segíthet hitünk megélésében. Éppen ezért döntöttem úgy, hogy a Szentírás lapjain élénk történelmi alak megvizsgálásával próbálok írni a témáról.

A legrégebbi evangélium, Márk írása, csak egyetlen jelenetben ábrázolja Máriát: amikor Jézusról az a hír terjedt el, hogy megzavarodott, anyja és rokonai utána mennek, hogy hazavigyék (Mk 3,21.31–35). Máténál e történet mellett (Mt 12,46–50) megtaláljuk Jézus születése körülményeinek rövid leírását: Mária és József jegyességéről (Mt 1,18–25), a bölcsek látogatásáról (Mt 2,11), valamint az egyiptomi menekülésről és hazatérésről (Mt 2,13–15.19–23).

Mivel Lukács az, aki a legbővebben ír Jézus gyermekségéről, az ő evangéliumában többször találkozunk Mária alakjával: az első fejezetben olvashatunk az angyali üdvözléről, valamint az Erzsébetnél tett látogatásról. A második fejezet részletesen ábrázolja a születés és a templomi bemutatás történetét, ugyanakkor a tizenkét éves Jézus jeruzsálemi elvesztését. Ő is beszámol a már felnőtt fiát kereső Máriáról (Lk 8,19–21), valamint egy hasonló jelenetről (Lk 11,27–28), amellyel inkább mintha Jézus kijelentését szeretné megerősíteni, amely szerint nem anyja és testi rokonai az elsők, hanem azok, akik Isten szavát hallgatják és tettekre váltják.

A negyedik evangélista, János, a szinoptikusoktól teljesen eltérő oldalról mutatja be Máriát: elsőként a kánai menyegzőn találkozunk a Szűzanya alakjával (Jn 2,1–12), végül pedig a kereszt alatt látjuk őt viszont (Jn 19,25–27). Az Apostolok Cselekedetei pedig arról ír, hogy Jézus mennybemenetele után az apostolok együtt imádkoztak Máriával (Csel 1,13–14).

Mit árulnak el ezek a hosszabb-rövidebb epizódok Máriáról, a nőről? Számomra elsősorban azt, hogy anyaságában teljesedett ki és vált igazán nővé, hiszen minden képben anyaként jelenik meg előttünk. Főként a gyermekség-, de a szenvedéstörténetben is a szenvedést, fáradságot, áldozatokat vállaló anyaképet ismerhetjük fel: a nőt, aki törekeny, mégis vállalja a nehézségeket Fia érdekében, illetve iránta való szeretetből és vele együttérezve. Érdekes, hogy nem vonakodik, nem tiltakozik, hanem JELEN VAN, ott, abban a helyzetben, amely neki osztályrészül jutott. Ez erős lelki alkatra utal, amely valószínűleg az Istenbe vetett bizalommal és személyes Isten-kapcsolatával van összefüggésben.

Mária gondolkodó és érző nő. Ezt Lukács két alkalommal is nagyon szépen fejezi ki: amikor arról ír, hogy emlékezetébe véste a bölcsek szavait, és szívében egyeztette; majd pedig Jézusnak a jeruzsálemi templomban való megtalálása után az ő szavait őrizte szívében. Ezek a megjegyzések számomra azt jelentik, hogy figyelt a számára fontos kognitív üzenetekre, és mivel nem volt képes az akkori körülmények között teljes jelentésüket feltárni, igyekezett érzelmi szinten reflektálni rájuk, megfigyelni, mit váltanak ki azok belőle személyesen.

A jelenet, amelyben a felnőtt Jézust keresi, akiről az a hír terjedt, hogy megőrült, egy aggódo anya képét közvetíti felém, aki minden rossz híresztelés ellenére tiszteletben tartja fiát, hiszen nem rendez jelenetet, még csak nem is zavarja meg tevékenysége közben, csak üzen neki, hogy várakozik rá – és szemmel láthatóan türelmesen elfogadja a visszautasító választ. Egy érdekes esetet képez a Szűzanya ábrázolása szempontjából a kánai menyegző jelenete, és tulajdonképpen mégsem újdonság, amit itt tapasztalunk: a határozottság és elszántság, a csendes kitartás és erős hit Istenben/Fiában azok a jellemzők, amelyek végigkísérik útján. Ezek segítségével tud ott állni a kereszt alatt is, tud újra jelen lenni szeretett Fia keserves szenvedésében és halálában.

Összefoglalva tehát, abból a pár képből, amelyet a Biblia tár elénk, főként az anyai vonások tükrében ismerhetjük meg Mária női alakját: a feltétel nélküli, áldozatokra képes szeretetben, a csendes kitartásban és figyelemben minden körülmények között, a Fia iránti tiszteletben. Azt hiszem, ennyi egyelőre elegendő is, ha igazán követni akarjuk példáját.

Both Vanda Erzsébet

János és Mária

Szent János evangéliumát olvasva, annak sajátos vonásait elemezgetve mindenekelőtt érdekesnek találom azt, hogy mennyit és mit mond az apostol Jézus anyjáról, a Boldogságos Szűz Máriáról.

Tudnunk kell azt, hogy Szent János apostol nagyon szoros és mély kapcsolatban volt Máriával. Ezt különösen az Úr Jézus kereszthalálának a leírásából tudjuk meg, ekkor ugyanis a kereszten függő Jézus János apostolra bízta az ő anyját. Az apostol pedig annak megfelelően bánt Máriával: „Attól az órától fogva házába fogadta a tanítvány” (Jn 19,27). Tehát joggal állíthatjuk azt, hogy Szent János apostol a Boldogságos Szűz Mária rejtett életének nemcsak kiváltságos, hanem kiváló ismerője is volt.

De még mielőtt továbbmennénk a gondolattal, egy igen fontos, döbbenetes eseményre szeretném felhívni a figyelmet. Nevezetesen arra, hogy Mária nem a kitörő örömeinek teljében lett a mi édesanyánkká, hanem az ő mérhetetlen fájdalmának közepette, a kereszt tövében.

Egy kissé visszamenve, kérdés lehet számunkra, hogy az a tanítvány, aki a Boldogságos Szűz Mária rejtett életének kiváló ismerője volt, az ő evangéliumában miért nem írt semmit az Úr Jézus gyermekségtörténetéről. Mert

joggal feltételezhetjük, hogy ha valaki igen, akkor Szent János apostol nagyon is ismerhette az Úr Jézus gyermekségtörténetét, nemcsak mint apostol, hanem mint aki Máriával ilyen szoros kapcsolatban volt, akivel együtt lakott, akire vigyázott, akire gondja volt. Szent Lukács evangélista – aki az Úr Jézus gyermekségtörténetét a legrészletesebben írja le – megjegyzi az ő evangéliumának az elején, hogy jónak látta, hogy elejétől kezdve mindennek szorgalmasan utánajárjon (Lk 1, 3). Ezek szerint Lukács mindazt, amit az Úr Jézus gyermekségtörténetéről leírt, azt Máriától, Jézus anyjától tudhatta.

Tehát adott továbbra is a kérdés: Szent János apostol, aki Mária rejtett életének kiváló ismerője volt, miért nem írt az ő evangéliumában az Úr Jézus fogantatásáról, születéséről és a további gyermekségtörténetéről? A kérdés jó, ha megválaszolatlanul marad, mert ha a Szentlélek így látta jónak a jánosi evangélium megírásakor, akkor azt el kell fogadnunk. Látunk kell azonban Szent János evangéliumának a teológiáját, amely már az ő evangéliumának a kezdetén is – a prológusban – oly csodálatosan megmutatkozik, vagyis hogy János szemében Jézus az öröktől létező második Isteni Személy, aki a benne hívőket Isten életében, az örök életben részesíti.

De nézzük csak meg azt, hogy a jánosi evangéliumban milyen hasonlóság van e két kiváló személy, a Boldogságos Szűz Mária és Szent János apostol között! Szent János apostol és evangélista az ő evangéliumában sohasem nevezi néven önmagát, hanem csak úgy, mint „a másik tanítvány”, „a szeretett tanítvány”, vagy „akit kedvelt Jézus”. Viszont érdekes az, hogy Máriát sem nevezi a nevével, hanem csak „Jézus anyja”-ként beszél róla. Ha az evangéliumot író apostolra nézünk, nagyon kitűnik az, hogy a tanítvány nemcsak a Mesterétől tanult, hanem Jézus anyjától is. Mit? Legfőképpen lelkületet. A Boldogságos Szűz Mária és Szent János apostol közötti hasonlóságot találhatunk abban, hogy míg – Szent Lukács evangélista által tudjuk – Mária szívébe véste a hallott szavakat, és gyakran el-elgondolkodott rajtuk, addig Szent János apostol az ő evangéliumában elsősorban Jézus életének, tetteinek és szavainak az értelmét világítja meg.

Mindezen rövidke gondolatok fényében talán nem meglepő az, hogy János evangéliumában Mária, mint „Jézus anyja” csak két helyen szerepel: a kánai menyegzőn és Jézus halálakor, a kereszt tövében. A kereszt megrendítő eseményekor János apostol, és általa mi magunk is, Jézustól a legbizalomteljesebb ajándékot kapjuk: Máriát, mint édesanyját. A kánai menyegzőn pedig Máriától – utólag olvasva, hallva: mint édesanyánktól – a legszebb figyelmeztetést, bátorítást kapjuk: „Tegyetek meg mindent, amit a Fiam mond!”

Tehát miben áll a Boldogságos Szűz Mária és Szent János apostol közös lelkülete? Abban, hogy a lényeg nem én vagyok, hanem Jézus, az öröktől fogva létező második Isteni Személy, aki a benne hívőket Isten életében részesíti. Szent János apostol példája szerint van még, mit tanulunk Jézus anyjától, Máriától. Mit? Legfőképpen lelkületet

Fr. Laczkó-Dávid Anaklét OFM

A Mária név eredete

A Mária név eredete:

Héber-görög-latin eredetű.

A Mária név jelentése:

„Csepp a tengerben” vagy „keserűség” vagy „úrnő”.

Mária: női név, a héber Mirjam (Marjam) vagy az arám Marea görög-latin változata. Philo szerint „reménység”.

A katolikus keresztény kultúra területein világszerte a leggyakoribb keresztnév, mert védőszentje a Boldogságos Szűz Mária.

Az Istenanya nevét a hagyomány üdvtörténeti hivatásából kiindulva is magyarázza. A görög atyák szerint a mare amarum, „Keserű tenger”, mirrha maris, „Tenger mirrhája”, illiminians, „Megvilágító”, Domina „Úrnő”, Mater Domini, „az Úr Anyja”, amata a Deo, „Istentől szeterett”.

A Mária név elemzése:

A Mária név olyan személyiség kialakulását támogatja, akinek fontos, hogy másoknak segíthessen, és vágyik arra, hogy másokat megértsen. Ugyanakkor túl könnyen és túlságosan belefolyik mások problémáiba. Fontos számára a család és az otthon, és ebben a közösségben a harmónia és az egyensúly, amelynek megteremtésére, valamint annak fenntartására tökéletesen alkalmas. Szereti a gyerekeket, és szinte soha nem utasítja vissza a segítséget, ha azt tapasztalja, hogy egy gyermeknek törődésre van szüksége.

Egy költő, aki a *Szűz Mária nevenapján* című versében a következőképpen fejezi ki köszöntését:

Van-e szebb név a világon,
Mint az édesanya neve?
Van-e hübb szív a világon,
Mint az édesanya szíve?
S lehet-e jobb édesanya,
Mint az áldott szűz Mária?
(Bán Aladár verse, részlet)

Oh, te legjobb édesanya,
Örömmel és búval áldott!
Boldogságos Szűz Mária,
Ne felejtse el a világot,
Nevednapján híveidre
Szeretettelmosolyogj le!

Az asszony, aki méhének nem várt gyümölcse én vagyok, a világ legszebb nevét adta nekem: D.Mária.

Báránka

A Szűzanya és az engesztelés az életben

Fiatal koromban nagyon kedves volt számomra egy ikon, amely a Gyermekét ölében tartó Szent Szüzet ábrázolta. Ebben az ábrázolásban az jelentett számomra sokat, s jelent ma is, ahogyan az Édesanya gyöngéden hajol Gyermeké fölé, s a Gyermek bizalommal öleli át Édesanyját. Azt hiszem, akkor erre a szerető édesanya-gyermek kapcsolatra vágytam. Talán ez a vágy indított el arra, hogy

keressem a Szűzanya közelségét. Ezt az öfelé irányuló bizalmat tanulom a Szentlélek vezetése által, tanulom lelki gyakorlatokon, lelki olvasmányokból. Jézus nekünk adta Őt, a Minden Kegyelem Közvetítőjét, hogy általa egyenes utunk legyen Jézushoz.

Isten ügye Máriának is szívügye. Ő küldi Őt, hogy kérjen, tanítson, buzdítson, figyelmeztessen, s biztosak lehetünk abban, hogy mindig Isten akaratát közvetíti felénk. Számomra is Isten akarata volt, hogy egy alkalommal megérintsen a kérése egy medzsugorjei zárandoklat során. A Szűzanya mindig kér segítőköt a lelkek mentéséhez, csak meghalljuk-e a kérését? Ez alkalommal nehéz belső állapotban voltam ott. Úgy éreztem magam, mint akire nincs szüksége közvetlen környezetének. Józó atya tolmácsolásában nagyon szívemhez szólt Mária kérése, hogy segítsünk Neki, mert szüksége van ránk. Elhatároztam ezért, hogy teljesítem kérését, vagyis imádkozom a napi rózsafüzérek. A rózsafüzér segít a lelkek megmentésében, mert hathatós eszköz a gonosz ellen.

Egy idő után azt vettem észre, hogy nem jelentkezik már az a problémám, amely megnehezítette közösségi életemet. Időnként ugyanis egyszerűen csak „besötétedtem”, amely pár napig tartott, s ilyenkor az volt a legjobb, ha hozzám se szólnak. Az ilyen helyzetek is elősegítették a környezetemmel szembeni sötétlen látásomat.

Az égiket nem lehet túlszárnyalni adásban, ráadásul az időt is Istentől kapjuk, csak ébereknek kell lennünk, hogy ne „csússzon ki a kezünkből”, hanem jól használtsuk azt.

Éreztem azt is belülről, hogy valamit még kér tőlem Isten. Kilencedet kezdtem el erre a szándékra, amelynek befejezésekor egyik éjjel arra ébredtem, hogy nagy boldogság tölt el, s azt a belső szót hallom, hogy „lélekmentés”. Ez a szó magában foglalja a közbenjárást, engesztelést.

Mária volt Szent Fia után a legnagyobb engesztelő. Újra és újra kér engesztelőket, mert a megváltással nem szűnt meg a bűn. Ma is ostorozzuk, gúnyoljuk, keresztre szegezzük Jézust közvetlenül és embertársainkban a közömbösségünkkel, langyosságunkkal, visszautasításunkkal, tudatos szembenállásunkkal.

Az engesztelés gyakorlattá tétele nagyon fontos az életünkben, mert ezen keresztül megtanulunk önmagunkból kilépve másokért áldozatot hozni. Ilyen például az önmegtagadás, az ima, a böjt, nagyobb figyelmesség a másik iránt, testi-lelki szenvedéseink felajánlása stb. Ha vállaljuk, megkapjuk hozzá a szükséges kegyelmeket is, hogy kitartsunk szándékunkban.

Az engesztelés igen hatékony módját kínálta fel számunkra a Szűzanya Szeplőtelen Szívének Szeretlángjában. Ez a Szentháromság és a Szűzanya együttes szeretete túlradó formában. Célja a lelkek megmentése és megszentelése, segít jóvátételt nyújtani Istennek bűneinkért.

Országunkban most volt erre először lehetőség, hogy február 2-án, amely a Szeretláng ünnepe is, megtörténhessen a Szűzanya vágya, hogy vegyük át ezt a

Lángot, gyűjtsuk meg vele szívünket, és adjuk tovább, hogy így szívről szívre járva annak fénye megvakítsa a Sátánt, a lelkek pedig felszabadulhassanak.

Vágyam, hogy jó eszköze lehessen a Szűzanyán keresztül Jézusnak, hogy mindig felismerhessem akaratát az életemben, és készségesen meg is tegyem, engesztelve saját magam és mások bűneiért.

Szeretettel kívánom minden kedves Testvéremnek, hogy érezzék meg, mit jelent Jézus és Mária munkatársának lenni, ennek boldogságában élni az élet nehéz helyzeteiben is!

Isten bőséges áldását kívánom Mindannyiuk életére:

Anna nővér

Ima Mária közbenjárásáért

Ime az Úrnak szolgáló leánya, legyen nekem a Te Igéd szerint...

Mária, te bízta, hogy Istenre hagyatkozva áldása végigkíséri életem.

Bár Simeon megmondta, szívedet hét tör járja át, te nem változtattál döntéseden: kitarottál.

Járj közben Szent Fiadnál lelkünk üdvéért, s taníts meg elfogadni gyengeségünket, hogy példád nyomán egyedül Isten akaratában s áldásában bízzunk.

Amen.

cs.

Gondolatok Máriáról

Arra kértek, hogy írjak a reformátusok Máriáról, Jézus anyjáról alkotott felfogásról. Ha kutatnánk a magyar reformátusok körében, hogy hogyan is gondolkodnak Máriáról, valószínű, hogy eltérő negatív és pozitív válaszokat kapnánk, de hadd vizsgáljuk inkább azt a megalapozott véleményt, amely nem az egyszerű közgondolkodás felől közelíti meg az Istenanya mivoltát.

Mit tanított Luther Márton Máriáról és a Mária-tiszteletéről?

Krisztusközpontúság és bibliai megalapozottság – ezt a két elvet követi Luther Máriáról és az ő tiszteletéről szóló szövegeiben. Hangsúlyozza, hogy ő a Szentírásban és a hagyományban elsősorban azt keresi, ami Krisztusra utal („was Christum treibet”), és ami a benne megvalósuló üdvösséget érinti. Nem írt a Szűzanyáról külön értekezést, de minden Jézus életéről, személyéről, hithirdetéséről és szenvedéséről szóló tanúsággal kapcsolatban, amely megemlíti Máriát, méltató szavakkal illeti.

„Mária, a szent szűz, nem csupán Krisztusnak, az embernek valóságos anyja, hanem az Isten Fiának is, amint azt Lukács (1,35) az angyal szavait idézve kifejezésre juttatta: »Ami tőled születik, azt Isten Fiának fogják nevezni.«” A reformátor, aki minden ellenkezés nélkül átveszi az Efezusi zsinat „theotokosz”, azaz „istenszülő” kifejezését, azt meg is akarja védeni minden félreértéstől. Nem lenne helyes arra gondolni, hogy egy ember emberi módon

adna életet Istennek. Ezért szükséges, hogy Máriáról, mint „az Isten Fiának anyjáról” beszéljünk. Így kell értelmezni az úgynevezett „istenanyaság” hittételét. Egyedülálló dolog, hogy egy halandó asszony a halandó asszonyok között ama kiváltságban részesüljön, hogy Isten örökkévaló Fiának anyjává legyen. De ez a kiváltság, jobban mondva kiválasztottság nem teszi át Máriát az isteni szférába. Méhében Isten Fiát hordozva, mégis emberi anya marad az emberi anyák között.

Egy másik idézet témája a szent Szűz hite. Lk 2,15–20-at Luther így értelmezi: „Szűz Mária az a szív volt, akibe (az isteni) szavak mélyen behatoltak és benne is maradtak.” Még egyértelműbb egy másik mondat: ezek a szavak „tették, a Szentlélek behatására, terhessé”. Megkapó a merészség, amellyel a reformátor az Isten igéjének nemzéshez hasonló hatást tulajdonít. Természetesen nem egyoldalú tevékenység értelmében. A magzat úgy jön létre, hogy Mária hisz az isteni szónak, bizalommal hisz benne, egész életét arra bízta. Csak így akarta az Ige és a Lélek átvenni a megtermékenyítő sperma szerepét. Csak így lehetett a szűzből ez a bizonyos egyedülálló anya. Ami pusztán természetes módon lehetetlen, az lehetővé lesz ott, ahol az Ige a természet talajában gyümölcsöt hoz.

Csoda történik? Minden bizonnyal. Krisztus mint egy „természetes anya (...) természetes fia” lássa meg a napvilágot. De ugyanakkor azt is kívánta, hogy ez a test és vér ember csodálatos módon más és „több” legyen, mint a többi ember. Luther Magnificat-kommentárjának fő témája az az Isten, aki szeret a „kicsiben nagyot tenni”, aki „a magasságból a mélységbe tekint”, aki egy egyszerű zsidó nőt tesz meg örökkévaló Fia anyjává. Ezt az asszonyt tehát azért kell tisztelnünk, mert tudatában volt Isten irányában megnyilatkozott kegyelmének. Mit tett vele? Őt, a társadalmilag jelentéktelen nőt választotta ki, nem pedig valami királynőt. Mindezt nem érdemei, erényei alapján tette. Mária nem érdemelte meg, hogy Isten Fia anyjává legyen.

„Hogyan kell tisztelnünk Máriát?” Luther válasza: „Úgy, hogy ne féljünk méltatlanságát (...) méltatni.” Egyébként a Szűzanya biztosan nem szereti, ha erényeit hangoztatjuk. „Aki helyesen akarja tisztelni, az ne állítsa őt maga elé, hanem Isten felé és Isten alá.”

Luther már azért is idegenkedik attól, hogy a Szűzanyát természetfeletti magaslatokra emeljük, mert tudatában van, milyen szerény társadalmi réteghez tartozik a történelmi Mária. Olyan réteghez, amelyet a Magnificat görög szövege a „tapeinos”, azaz „alacsony” jelzővel illet. A jelző értelme nem az alázatosság lelkeségi magatartása, hanem a társadalmi jelentéktelenség nagyon is prózai helyzete.

Ezért is helyesebb Mária-dicséretéről és -tiszteletről beszélni. Annak az asszonynak a tiszteletéről, akit már Isten is megtisztelt, aki minden egyedülálló tulajdonságát és tiszteletreméltóságát Isten kegyelmének, „sola gratia” köszönheti.

Arabella

Magyarország - Mária országa

A keresztények már az első századokban különös tisztelettel gondoltak Máriára, Jézus anyjára, aki egyedülálló példát mutatott a hitben, az engedelmisségben, és mindvégig kitartott Fia mellett.

Máriának országokat és népeket védelmező szerepet is tulajdonítanak. Az örökös nélkül maradt Szent István király Mária oltalmába ajánlotta az országot, ebből alakult ki a Magyarország – Mária országa toposz.

Ez az eszme a X–XII. században alakult ki Nyugat-Európában, amikor több országot is Mária országának neveztek: Franciaországot, Bajorországot, Ausztriát, Csehországot, Lengyelországot és Magyarországot. Ma ismert formájában a Magyarország – Mária országa toposz a XVII. század első felében honosodott meg Magyarországon. A toposz a vezető egyházi értelmiségi körökben alakult ki. Hamarosan széles körben elterjedt az egyházi műfajok, főleg a prédikációk segítségével.

A gondolat mélyen gyökerezik a magyar kultúrában és történelemben egyaránt. Az ellenreformáció idején elterjedté vált a Mária országa fogalom, de ekkor már felekezeti tartalommal telítődött, az ellenreformáció egyik fő elemévé vált. Emiatt protestáns szerzőknél alig fordul elő, ha pedig megemlítik, akkor kizárólag bírálat keretében. Ezután a toposz egyre jobban beépült a katolikus értékszemléletbe, megerősítette a felekezeti azonosságtudatot.

Az eszme megszilárdulásához hozzájárult a nemzet török hódítások miatt érzett fenyegetettsége és elhagyatottsága. A Mária országa gondolat erősítette a sajátos védettség érzését, hiszen az országot egy mindenkinél magasabb égi patrónus pártfogolja. Ez a fenyegetettség érzése a későbbi időkben is táplálta a toposzt, az idegen uralkodók elnyomó politikájával és az ország függő helyzetével szemben lelki erőforrásként is működött.

A XVIII. század elejétől a Mária országa gyakran válik egész művek fő gondolatává. A kor jeles szónokai is előszeretettel alkalmazzák a Regnum Marianum eszmét. Csete István prédikációgyűjteményét a fordító Gyalogi János előszavában Máriának ajánlja, önmagát pedig a Magyarok Nagyasszonya örökös szolgájának mondja. Csete István 1703-ban, Nagyboldogasszony ünnepére írt prédikációját teljes egészében a Magyarország panasz (querela Hungariae) és a Mária országa toposzokra építi. Véleménye szerint azért került idegen kézre az ország, mert a magyarok felrúgták a szövetséget, amelyet Szent István király kötött Máriával. Végezetül pedig könyörög a nemzetért, Szent István maradékáért.

A Mária országa gondolat a nemzeti öntudat felélesztésében is lényeges szerepet játszott. Szabó István jezsuita szónok szerint nemcsak Magyarország Mária országa, hanem az egész magyar nemzet Mária öröksége. Nagyboldogasszony napján 1733-ban elmondott prédikációja a toposz összegzésének tekinthető. Először Mária anyai és úrnői méltóságát fejti ki, majd a magyar nemzet Máriához fűződő különleges kapcsolatát tárgyalja, és azt állítja, hogy nincsen olyan ország, amelyre annyira gondot viselt volna, s amelyet olyan sok jóban részesített volna a Szűzanya, mint Magyarországot. Mióta Szent István Máriának ajánlotta az országot, azóta a magyarok sorsa örökre hozzá kapcsolódik. Szabó István szerint az ország romlása a Mária-tisztelet elhanyagolásának tulajdonítható, a megoldást pedig a Máriával való kapcsolat helyreállításában látja.

Török Mihály, a pálos szónok 1768-ban Nagyboldogasszony ünnepén elmondott prédikációjában Mária városának nevezi Pestet, az országot pedig Mária örökségének. Az ő érdemének tekinti a török felett aratott győzelmet és Szent István idegen kézre jutott koronájának ismételt hazakerülését.

A népszerű ferences szónok, Telek József kétkötetes prédikációgyűjteményét Máriának ajánlja. Nagyboldogasszony ünnepéhez kapcsolódó első prédikációjában bizonyítja a Szűzanyára szórt vádak alaptalanságát, majd megcáfolja azokat a véleményeket, amelyek a Mária-tiszteletet bálványimádásnak nevezik. A Mária országa eszme nála is összekapcsolódik a nemzeti gondolattal és az aktuális helyi hagyománnyal.

Később már egyre szabadabban bántak a Szent István életéből és a róla szóló legendákból vett adatokkal, a hangsúlyozott (általában nemzeti) gondolatnak megfelelően. A XVIII. század után már nem jelenik meg új motívum a Mária országa eszmével kapcsolatban, s megkezdődik a toposz lassú kiüresedése.

G.K.

Forrás: <http://www.vigilia.hu/2002/1/knapp.html>.

A csíksomlyói Mária-kegyhely

Azt hiszem, mindannyian az otthonosság és oltalom különleges tapasztalatát éljük meg, amikor a Csíki-medence szívébe, Somlyóra zarándokolunk. Csíksomlyó legfontosabb vonzereje a kegytemplomban levő Mária-szobor, amely a magyar nyelvterület egyetlen, az Egyház által is hivatalosan elismert csodatevő Napba öltözött asszony ábrázolása. Nincs olyan egyetemes érvényű (lokaltástól és hagyománytól eltekintő) teológiai magyarázat, amely ezt a kegyhelyet a többi magyar és nem magyar Mária-kegyhely közül kiemelné, amely teológiai szempontból is érthetővé tenné az ún. *Csíksomlyó jelenséget*. Csíksomlyó titka a hely spiritualitásában rejlik, amely *népi spiritualitás*. Ennek szeretném legfőbb összetevőit kiemelni:

A csodatevő Mária kultusza: 1798-ban az Egyház hivatalosan is csodatevőnek nyilvánította a Mária szobrot. *A segítő Mária kultusza:* a segítő Mária képzetét (azt a hitet, hogy Mária a hozzá folyamodóknak csodálatos égi

kegyelmet tud közvetíteni) az Egyház nem tekinti dogmának, hanem Mária olyan címének (titulusának), amely a dogmákból következik, és az Egyház tanítóhivatala által kijelenthető. *A kegyeszoborhoz való vallásos-mágikus viszonyulás:* a teológusok meg tudnak fogalmazni elvont intellektuális jelentéseket, de a tömegekre az jellemző, hogy egy-egy transzcendens jelentés, intellektuális fogalom csak valamilyen képből jelenik meg – a népi gondolkodásban a kép és a fogalom szétválaszthatatlanul egybefolyik. Így a csíksomlyói kegyeszobor segítő ereje a népi tudatban úgy nyilvánul meg, mint olyan erő, amely magától a szobortól, vagyis a szó legszorosabb értelmében a csíksomlyói Máriától származik. *Kapcsolódás az integer Magyarország eszméjéhez:* az országfelajánlás óta a magyar nép Mária népe. A barokk korban megújult a középkori *Regnum Marianum* gondolata. A magyar nemzeti kegyhely, ami a törökdúlás és a reformáció miatt nem alakulhatott ki a maga idejében, a XX. században Románia közepén jött létre. A csíksomlyói Máriát már a barokk korban az egész nemzet védelmezőjének tekintették. A hivatalos egyházat mintha ma inkább zavarná Csíksomlyó nemzeti jellege. *Csíksomlyó és a neopogány kultuszok kapcsolata:* a remitológizálás jelen van a romantika kora óta. A kegyhely több ok miatt alkalmas, hogy a magyar újpogányság egyik bölcsője legyen. Olyan népi vallásos képzetek kapcsolódnak hozzá, amelyek igen régi, évszázadok óta nem állnak egyházi irányítás alatt (pünkösdi napnézés, Mária holdistennőként való tisztelete, Babba Mária tisztelete); a neopogány kultuszok fő jellemzője a környezettudatos gondolkodás és életmód – eszményük kapcsolódik a Szent Ferenc-i természetszeretethez, így vonzódnak a ferences kegyhelyekhez.

Az európai kereszténység tanításai termékeny talajra találtak a magyar néplélekben. A kereszténység tantételei és rítusai a népi kultúrában idővel összekeveredtek a keletről hozott rítusokkal és vallásos képzetekkel, és egyetlen világképbe olvadtak össze.

Az isteni kinyilatkoztatás nélküli (pogány) ember is rádöbbsz a történelem folyamán az Abszolútumra, az Isten fogalmára, és térdre hullott előtte. Nem elégedve meg ezen hitével, keresni kezdte, mert valamiképpen látni, érzékelni szeretné őt. Minden nép a földön leghamarabb a napban látta meg az Istent, és leborult előtte. Így kezdődött el a napkultusz. Végül megnyílt az ég, és megszólalt az Isten, megmondta az embereknek, hogy ő az, akit keresnek. Ez az isteni kinyilatkoztatás. Már a pogány embert Isten beoltotta istengyermeki tudattal, hogy azután már istengyermeki méltóságának tudatában törekedjék az örök célja felé. Termékeny talajt készített elő a pogány népek lelkében a kereszténység befogadására. A megkeresztelkedett népek a mindennapi életben mégis évezredek hagyományok szerint éltek életüket, magukkal hozva sok pogány elemet, még az Isten iránti kultusznak külső megnyilvánulásában is.

A II. Vatikáni Zsinat óriási jelentőséget tulajdonít a különböző népek vallási hagyományainak, amelyeket, ha tisztességesek és elfogadhatók, a kereszténység megszentel. Így lesz a kereszténység sokszínű az inkulturáció

révén. A nép hagyományos hitvilágának óriási jelentősége van két szempontból is: megismerhető belőle az ősök eredete, kultúrája, őshazája; ill. lehetőséget ad a hit erősségének megtapasztalására.

A pogány magyarok megsejtették a gondoskodó Atyaistent, és a család analógiájára odaképzelték az anyaistent. Ilyen istennő volt a Boldogasszony, akit a Babba, vagyis a szép jelzővel illettek (erre utalhat az *Egészen szép vagy, Mária-énekünk*). A kereszténységre térteben a magyar nép örömmel látta meg, hogy a Boldogasszony, akit annyira szeret és tisztel, tulajdonképpen a Boldogságos Szűz Mária. Mária istenszülő, Theotokosz, de nem a pogány értelemben vett istenasszony, hanem egyszerű, földi emberlány.

Őseink rítusaiban fontos szerephez jutott mind a napkultusz, mind a holdkultusz. A holdkultuszban a Boldogasszonyt tisztelték, a Babbát (mai napig hallhatók a csíkiak és csángók szájából ilyen kijelentések: „*Be szépen süt Babba Mária, Babba Mária a Holdban lakik, Babba Mária Csíksomlyón van!*”); a napkultuszban az Áldottat. Érdekes, hogy sem a napkultusz, sem a holdkultusz nem kapcsolódott férfi istenséghez, hanem a két istenanyához. Ez az urál-altáji és elő-ázsiai nem sémi népekre jellemző, a matriarchális társadalom maradványa.

A csíksomlyói kolostor templom feletti felső folyosóján őriznek két faragott követ: az egyik egy oszloptöredék, a másikon két kör látható, közöttük sugárszerű kiszögellések: a sugárzó napot ábrázolja. Feltehetően napkő szerepét töltötte be a Nagysomlyó hegyi napkultusz szentélyéből. A Boldogasszonyok ünnepei a nép vallásos megnyilvánulásainak alapján a régi vallás istenasszonyainak a Mária-kultuszhoz kapcsolódott ünnepei. A Salvator-kápolna rései közül 4 szögkiképzés van a déli oldalon, és 2 szögállás 2 Boldogasszonyünnepre talál, amelyek a Felkelő Nap által vetett fény és árnyék határvonallal jelzik valamelyik ünnep beálltát. Érdekes megfigyelés az is, hogy a Kálvária útvonalának tengelyvonala pontosan egybeesik a naplementével június 21-én (a napforduló szerepe a napkultuszban).

Ezen ősi napkultusz maradványa, és hiteles bizonyítéka a magyar nyelvterületen annyira gyakori jelenség: a napnézés, amely nemcsak Csíksomlyón fordul elő (áldozócsütörtökön: Gyergyóremetén; Szent Anna napján: Kenyerin /Vas megye/; pünkösdkor: Hétfaluban, Gyergyóremetén, Oroszhegyen, Farkaslakán, Gyergyószárhegyen, Mikházán, Héhalomban /Nógrád megye/, Magyaregregyen /Baranya megye/, Kisboldogasszonykor: Bényben /Felvidék/, Máriaradnán stb.).

Pusztinában (Moldva) az édesanyák a gyermekeiknek úgy mutatják be a Holdat és a Napot, hogy „*Né a Márjacska!*”, „*Né a Babba Márjacska, milyen Babba*”. A napot és a holdat mindig jelzős szerkezettel emlegetik, még haragjukban is: „*Feljött az Áldott (Áldott Nap)*”, „*Leszentült az Áldott!*”, „*Az Áldott se tud már eccer kisütni bezzeg!*”, „*Udvara van az Áldottnak, eső nem lesz!*”, „*Jó Márjacska, segíts meg!*” (újholdkor).

E népi vallásosság elfogadásának és helyes irányba terelésének egyik szép példája a Jézus-kép a Szenvedő-kápolna külső falán. A Szenvedő Napba öltözött feszületképe, a Napba öltözött Boldogasszony analógiájára. Azt üzeni a kép által Jézus a napfelkeltét néző búcsúsoknak: lelkiileg engem lássatok meg a felkelő Nap első sugaraiban is, mert én vagyok az üdvösségetek napja. Azt akarom, hogy ti is Mennyei Atyám gyermekeként a Szentlélek rátok sugárzása által Napba öltözött emberként üdvözüljete.

A búcsújáró hely eredetét vizsgálva többféle elképzelés látott napvilágot. A legelső írásos említés 1444-ből származik: IV. Jenő pápa búcsút engedélyez a Csíksomlyót meglátogató zarándokoknak. Kijelenti: „*óriási tömeg szokott oda összefolyni ájtatosság okából, és naponta nem szűnik meg oda összefolyni*”. A nagy tömeg jelenléte azt tételezi fel, hogy egy olyan meglévő szokásról van szó, amit a hívek régóta gyakorolnak, feltehetően a napkultusz korából.

A pünkösdi búcsút a nagyerdői csata győzelmére tartják. Kérdéses, hogy miért nincs beszámoló hősi halottakról? Lehetséges, hogy a felek harc nélkül kiegyeztek, és ezt ünnepeljük? Az sem világos, hogy ha a székelyek István pap győzelmének emlékét ünneplik pünkösdkor, akkor mit ünnepelnek a moldvai csángók? A csángóknál élő hagyomány szerint a szobrot az egykori bákói ferences templomból szállították át Somlyóra. Ez vonzza oda a csángókat. Azt, hogy a csángók számára nagyon fontos a csíksomlyói zarándoklat, támasztja alá részben az a tény is, hogy a múltban egyik moldvai fejedelem átengedte Bálványos havasát a Szent Péter egyházközségnek, annak fejében, hogy Somlyón évről évre vendégül lássák a csángókat. Lukács atya felveti azt az ötletet is, hogy Somlyó neve a „Som-ló” szóból származik. Mivel a napkultusz ősi legtökéletesebb áldozata a lóáldozat volt, Csíksomlyó, mint a napkultusz Kárpát-medencei egyik legjelentősebb központja ősi lóáldozó hely volt.

Jézus Krisztus megtestesülése óta a mostani kereszténységünkben a pogány kori napkultusz megszűnt, mert Jézus lett az üdvösségünk napja. A napkultusz áldozatainak helyét a szentmiseáldozat vette át.

Nagy Lilla

FORRÁS:

Daczó Árpád (P. Lukács OFM): *Csíksomlyó ragyogása*. Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 2010.

Tánczos Vilmos: *Csíksomlyó spiritualitásának néhány összetevője*. In. Keresztény Szó, 2010/12,1-5.

Tánczos Vilmos: *Szép, boldog, csodatevő. Csíksomlyó és a Mária-dogmák*. In. Keresztény Szó, 2011/1, 1–3.

Csíksomlyó titka

Lukács atya ilyen címen 2000-ben megjelent könyve akkoriban elég nagy feltűnést keltett, nagyon sok körben vitát, ellenkezést váltott ki. Most újságunk Mária-száma kapcsán úgy éreztük, meg kellene kicsit közelebről ismerkednünk a könyvvel, hogy lássuk, miből is indultak mindezek a viták, ill. mi is áll a könyv alapján.

Lukács atya abból a kérdésből indul ki, amit néha én is feltettem magamnak, hogy miért is van a Mária-búcsú éppen Csíksomlyón, s ha odamegyünk, miért van az, hogy olyan sokakat mélyen megérint a hely, sok egyszerű ember egyszerűen sírva fakad a kegyszobor tövében. Ennek a kérdésnek (hogy mi is tulajdonképpen Csíksomlyó titka) próbál utánajárni könyvében a szerző.

Nagyon érdekes, hogy az egészet úgy mutatja be, abban a sorrendben, ahogy ő maga találkozott a témával, ahogy felmerült benne a kérdés, s ahogy fokozatosan bontakozott ki előtte a válasz – mindezt azért, hogy könyve ne elsősorban a tudósokhoz, hanem az egyszerű emberekhez is szóljon, megérezzék benne Isten titokzatos működését. Lukács atya ugyanis úgy érzi, és ezt sokszor meg is fogalmazza, hogy a kérdéssel való foglalatalkodása közben mindvégig Mária vezette, ő biztatta, s ő vezetett néha útjába olyan személyeket-eseményeket, amik továbbvitték kutatásában.

Lukács atya úgy gondolja, Csíksomlyó nemcsak a búcsújárás megkezdődése óta zarándokhely, hiszen egy 1444-es pápai feljegyzés szerint már akkor is tömegesen jártak oda ájtatoskodni, amit ő annak tulajdonít, hogy itt egykor pogány kultikus hely lehetett, a Nap- és Hold-tiszteletet azután a kereszténnyé lett hívek átvitték Máriára, benne élt tovább Boldogasszony-tiszteletük. Sőt, ő úgy gondolja, hogy a Boldogasszonyban népünk már kereszténnyé válása előtt tulajdonképpen Máriát sejtette meg, hiszen különben honnan tudhatták volna előre, amit Mária a Magnificatban mondott (ti. hogy „boldognak hirdet majd engem minden nemzedék”).

Mindezt abból gondolja, hogy egyes vidékeinken (legerőteljesebben a csángóknál, például Kostelegen, ahol ő maga is találkozott ezzel) Máriát máig Babba Máriának nevezik, s isteni tulajdonságokkal ruházzák fel (pl. fohászukban Máriához fordulnak: „segéljen meg a Babba Mária”, „gyógyítsa meg a Babba Mária”, „adjon jó időt a Babba Mária” stb.), ugyanakkor azonosítják a holddal (pl. amikor megjelenik a hold, azt mondják „né, felbútt a Babba Mária!”). Ennek a Babbának párhuzamait a szerző mezopotámiai női istenségekben találja meg, közülük is a legerősebb rokonság szerinte a sumér Bawu/Baba/Bau (többféle néven is ismert) istenséggel van, akit földanyaként, a bőség nagyasszonyaként, tápláló, termést adó, életet védő istennőként tiszteltek (az ég és a vihar istenei után harmadikként). Különlegesen kiemelt ünnepe volt az első aratás, az új kenyér idején, ennek megkeresztelt változata lenne Sarlós

Boldogasszony ünnepe, ami a szerző szerint az inkulturáció nyomán alakult ki a magyar nyelvterületen, s innen került át aztán nyugatabbra, mint Mária Erzsébetnél tett látogatásának ünnepe. Az istennő segítő, gyógyító szerepe meg szerinte a csíksomlyói csodatevő, Segítő Mária alakjában él tovább, s védő, őrző, anyai szerepéből eredhet országunk, népünk Máriának való felajánlása is.

Maga a babba szó szépet jelent (innen is van, hogy sok helyen Szép Szűz Máriaként emlegetik Máriát – a keresztény területek közül talán egyedülállóan csak nálunk), Kriza János híres könyvében, az 1863-mas Vadrózsákban is szerepel, mint általánosan használt székely tájszó (babba, babbás: szép, csinos). A szerző szerint ez talán összefüggésben lehet az Atya Bibliában szereplő becéző változatával, az Abbával, talán ennek női változata lehetne (anyácska jelentésben).

Ez a Babba Mária kifejezés volt az, ami elindította a szerzőt vizsgálódásai útján, s nagyon érdekes, hogy ez az egyszerű emberek szemében sosem állt ellentétben az Isten tiszteletével, hiszen mikor rákérdezett, hogy ki az a Babba Mária, legtöbbször azt felelték neki, hogy „Hát az a jó Isten!” (vagy „Ő a Szép Szűz Mária. Ő mindent tud, mert olyan, mint a jó Isten.” – főleg azért, mert ő a Hold, és mint ilyen, az égen jár, és mindent lát) Kostelegen a gyerekek egyenesen Babba Mária alakjában ismerkednek meg az istenséggel, például a Jézus-ábrázolásokra is azt mondják, hogy Babba Mária („Mert a gyermek úgy ismeri meg az Istent, hogy az Babba Mária.”), s majd később tevődik erre rá a hivatalos egyház tanítása a Szentháromságról. (Ezért is lehet, hogy az egyik gyerek, akivel Lukács atya találkozott, egyenesen azt mondta, hogy az Oltáriszentség a Babba Mária.)

Mindez Lukács atya szerint tk. ösztönös kereszténység, a Babba Máriában a Szentírás Istenének anyai vonásai jelennek meg, ő ugyanis feltétel nélkül, irgalmasan szeret és vigasztal minket. Idézi Nemeshegyi Péter megfigyeléseit is, aki keleti missziós útjai során tapasztalta, hogy ott Istent nagyon gyakran anyaként tisztelik, ezt az irgalmas, szeretettel átölelő jellegét élük meg legmélyebben (s valami hasonló lehet a Babba Mária alakja mögött is).

Végezetül Nemeshegyi Péternek ebből a Lukács atya által is idézett írásából emelnék be én is ide egy részt, ami számomra eléggé megvilágítja Mária kereszténységbeli szerepét: *„Az Isten Mária minden érdemét megelőző kegyelmének áradatával és a kiválasztás malasztjával egy remekművet alkotott magának, Fiának és nekünk: egy Édesanyát, akinek szívében az ő végtelen szeretete tükröződik, az ő anyaszívű irgalma csillog; egy édesanyát, aki soha el nem hagy, és így megérteti velünk, hogy velünk van az ő Istene, Jézus Krisztus, a mi Isteniünk. Mária szíve mindent átölelő, éltető ég, ahonnan az Isten napja süt rosszakra és jókra, ahonnan az Isten esője hull igazakra és hamisakra. Mária szíve nagy, hatalmas ablak, amely Jézus miatt, Jézus jóvoltából nyílt meg, és amelyen keresztül az Isten szeme mosolyog ránk.”*

Forrás: Daczó Árpád (P. Lukács OFM): *Csíksomlyó titka. Mária-tisztelet a néphagyományban.* Pallas-Akadémia, Csíkszereda, 2000.

Ki nekem Szűz Mária?

Azt a feladatot kaptam a szerkesztőtől, hogy nézzek utána annak, hogy a különböző szekták és eretnekek hogyan vélekedtek a Szent Szűzről. El is kezdtem keresni ebben a témában a világhálón, és az első találat eléggé elszomorított, főleg azért, hogy hogy lehet ilyen badarságokat józanul állítani. Kicsit jobban belegondolva viszont nem is olyan egyszerű a helyzet: jöhetnek vannak tények, amelyek a katolikus egyház Máriáról szóló dogmáit alátámasztják, teljességében azonban mégsem magyarázzák. Akkor viszont csak azért fogadjuk el ezeket igaznak, mert már annyit hallottuk, hogy megszoktuk, és egyébként is minden kritika nélkül alávetjük magunkat az Egyház kijelentéseinek? Tulajdonképpen az Egyház sem szolgáltat egy egységes képet Szűz Máriáról: a történelem folyamán nagyon sokféleképpen értelmezte Jézus édesanyját, ez kitűnik a különböző képi ábrázolásokból és egy teljes litániára való megszólításából (megnevezéséből). Én nem merném felróni bűnül azoknak az eretnekeknek, akik merték a saját elképzelésük szerint értelmezni Máriát: külső szempontból ez nagyon nagy tévelygésnek látszódhat, de ha ők az elgondolásukban száz százalékig meg voltak győződve, és csak ebben az értelmezésben érezték otthon magukat, akkor külső kényszerrel senkinek se lehetett/lehet joga megváltoztatni hitüket. Egyedüli gondnak azt érzem, amikor valaki önkényesen, alázat nélkül próbál átértelmezni dolgokat: például Mária szüzi fogadását elég nehéz megérteni – de csak azért, mert a számomra ez nem értelmes, nem vethetem el, nem tagadhatom le, ugyanakkor azonban beismerhetem (legalább a magam számára), hogy nem tudok mit kezdeni vele, még nem nőttem fel ahhoz, hogy megértsem, hogy ennek milyen jelentősége lehet a számomra. A címben megjelenő kérdés egy buzdítás szeretne lenni, hogy merjünk szembenézni azzal, hogy milyen Mária-kép él bennünk, hogy érezzük, hogy ez mennyiben felel meg az Egyház tanításának, és őszintén gondolkodjunk el azon, hogy Máriának miért éppen ez, vagy az a megmutatkozása a számunkra a legelfogadhatóbb.

Tibi

A rózsafüzér

A rózsafüzér imádkozását kisgyermekkoromban tanultam meg, nagymamámtól, s emlékszem, hogy akkoriban elég sokszor imádkoztunk együtt, szerettem előimádkozni a részeket, s szerettem, hogy tudom, mikor melyik titok következik. Néha még egyedül is imádkoztam. Később viszont, ahogy kezdtem felnőni, nagyon hamar beleuntam a rózsafüzérbe, hosszúnak, unalmasnak, mechanikusnak éreztem, úgy gondoltam, inkább a jámbor, együgyű öregasszonyok imádsága, akik számára naponta többször mormolgatva biztosságérzetet ad. Azután meg kezdett zavarni az, hogy ebben az imában folyton Máriát emlegetjük, úgyhogy már egy-egy tized elimádkozása is kezdett nehezen menni. Később értettem csak meg, hogy a rózsafüzérnek ennél sokkal mélyebb

szerepe van, amikor egyszer a plébánosunk kezembe adta II. János Pál pápának a 2002-2003-mas rózsafüzér éve kapcsán kiadott *Rosarium Virginis Mariae* kezdetű körlevelét. Erre is alapozva szeretnék most néhány sort írni erről az imádságról – talán segítségére lesz a hozzám hasonlóan kételkedőknek.

„Egy dolog világos: ha az Üdvözlégyek ismétlése közvetlenül Máriához fordul, a szeretet aktusa övele és őrajta keresztül Jézusnak szól.” – írja fentebb említett körlevelében a pápa, azaz bár Máriát szólítjuk meg, de nem magáért a megszólításért, hanem azért, hogy rajta mint a Jézushoz legközelebb álló személyen keresztül szemléljük „Krisztus arcának szépségét”. „E szavak az ég és a föld csodálatát fejezik ki, és rajtuk keresztül bizonyos értelemben megsejthető magának Istennek a gyönyörűsége legfőbb művének – a Fiú megtestülése Mária szűz méhében – szemlélése közben... Az Üdvözlégyek ismételtetése a rózsafüzérben Isten gyönyörűségének hullámhosszára hangol minket: ujjongás, csodálat, hódolatteljes meghajlás a történelem legnagyobb csodája miatt.” Közben pedig, a tizedenként változó titkokon keresztül végigjárjuk Jézus életének egy-egy állomását, egy-egy misztériumát, mintegy Máriát követve, amint szemléli Fiát. Ez a titok rész tk. a rózsafüzér középpontja, és egyben központja is („Az Üdvözlégy súlypontja, mintegy fordulópontra a két rész között: Jézus neve... Épp Jézus nevének és az ő titkának a hangsúlyozása jellemzi a rózsafüzér tartalmas és gyümölcsöző imádkozását.”), egyes vidékeken nagyon helyesen rövid csendet is tartanak a titok kimondása után.

Ilyen értelemben tehát a rózsafüzér kifejezetten szemlélődő ima, amelyre rá kell készülni lelkileg, és amelyre időt kell szánnunk. VI. Pál pápa szavaival élve: „Szemlélődés nélkül a rózsafüzér lélektelen test, s mondása azzal a kockázattal jár, hogy formulák mechanikus ismétlése lesz... A rózsafüzér mondása természete szerint nyugodt, szinte késleltetetten lassú ritmust igényel, ami elősegíti az imádkozóban az elmélkedést az Úr élete misztériumairól, melyeket annak szívéen keresztül lát, aki a legközelebb állt az Úrhoz, s melyekből elmondhatatlan gazdagság fakad.”

Ezt a szemlélődést alapozza meg a rózsafüzér elején a Hitvallás elimádkozása, közben pedig a tizedek között a Miatyánkok biztosítják, hogy imánkkal az egyházhhoz kapcsolódjunk, egy közösség tagjaként álljunk Isten előtt akkor is, ha épp egyedül imádkozunk.

A rózsafüzér eredete

Maga az imádság állítólag onnan ered, hogy a IX. századi Írországból az emberek látták a szerzeteseket, amint állandóan áhíttal recitálják a 150 zsoltárt, s nagyon sajnálták, hogy mivel ők nem tudnak sem olvasni, sem ilyen hosszú szövegeket megjegyezni, nem gyakorolhatják ezt az imaformát. Egy ír szerzetes aztán azt ajánlotta nekik, hogy imádkozzanak ehelyett 150 Miatyánkot, úgy számolva, hogy beletesznek egy erszénybe 150 kavicsot. (Mások szerint az olvasni nem tudó szerzetesek imádkoztak ilyenformán.) Később alakult ki a kötélre kötött

csomók vagy fadarabok módszere, majd elkezdtek az imához az Agyali üdvözlétet használni (kezdetben csak a ma ismert változat első felét használták), később egyesítették a kettőt, majd ehhez fűztek különböző meditációt segítő alkalmi gondolatokat (főleg miután IV. Orbán pápa 1261-ben hozzáfűzte az Üdvözlégyhez Jézus nevét), leggyakrabban a *rosarium*ból. Ez eredetileg egy Mária tiszteletére összeállított, 50 dicséretből álló zsolnároskönyv volt (amit a Jézus tiszteletére hasonlóképp összeállított, 150 pontos imakönyv mintájára írtak) – maga a szó virágcsokrot jelent.

Az ima terjesztésében legnagyobb szerepet Szent Domonkosnak és a hozzá fűződő domonkos rendnek tulajdonítanak (állítólag maga Mária biztatta erre Domonkost egy jelenésben). Magát az imádságot is egy domonkos szerzetesből lett pápa, V. Szent Piusz hagyta jóvá 1568-ban, s ő is vezette be a Rózsafüzér királynője ünnepét (kezdetben Győzedelmes Nagyasszonyunk néven, az 1572-es török elleni lepantói győzelem emlékére, amit a rózsafüzér tömeges imádkozásának tulajdonítottak).

A XV-XVI. században megpróbálták az egyes titkokat képekkel illusztrálni, ami a képek nagy száma miatt nem vált be, így rövidítették le ezeket olyanformán, hogy egy-egy Miatyánk utáni Üdvözlégyekhez ugyanaz a titok tartozzon. Ez a tridenti zsinat nyomán történt, akárcsak a Dicsőség, az Apostoli hitvallás és a tizedek előtti három Üdvözlégy rózsafüzérhez csatolása. A titkok mai formáját 1700 körül írta meg Montfort Szent Lajos, ez egészült ki aztán épp a pápa fent említett körlevele nyomán a világosság titkaival, amiket a pápa a rendszeres rózsafüzért imádkozóknak csütörtökönként ajánl, míg az örvendetes rózsafüzért hétfőn és szombaton, a fájdalmas kedden és pénteken, a dicsőségest pedig szerdán és vasárnap.

Kántor Emese

25 nap*

– compostellai élmények –

*Folytatjuk Reiczigel Zsófia beszámolóját 2009. júliusi compostellai zárandoklatáról.

Gosa egy lengyel lány volt, vele valami nagyon vacak kis faluban találkoztunk a Mezeta közepén. Ott voltak akkor a sátrazó magyar srácok is, de aznap éppen albergue-s (értsd: zuhanyozós, ruhamosós) napjuk volt. A falu semmiről nem volt nevezetes, és semmi nem volt benne, csak por; talán csak azért emlékezetes, mert olyan mocskos albergue-t, mint ott, sehol máshol nem láttam. Szóval olyan hely volt, ami éppen alkalmas pihenni, ha az ember csak enni és aludni szeretne. Egyre jobban meg voltam fázva – hogy ez a nyár közepén, a negyven fokban mi volt, allergia vagy H1N1 vagy más egyéb, nem tudom, mindenesetre a körülmények nem indokoltak egy torokgyulladás – és tudtam, hogy lassítani kéne, és többet pihenni. Mondtam is reggel, hogy na, ma legkésőbb délután kettőkor megállok valahol, és délután aludni fogok.

Gosa meg mondta, hogy ő sem akar 30 km-nél többet menni, mert a lábával baj volt, és még lábadozik. Este aztán Sahagunban szálltunk meg, 47 km-re az előző napi szállástól, és nagyon kinevettük egymást, amiért nem sikerült betartanunk a terveinket...

Aznap majdnem egész nap együtt gyalogoltunk Gosával, illetve délelőtt együtt hittük azt, hogy eltévedtünk, de aztán mégsem, aztán estefelé újra összetalálkoztunk, akkor már egy lengyel srác is csatlakozott hozzánk, ahogy Sahagun felé tartottunk. Mielőtt a városba ér az út, van egy kis kiterő egy kápolnához. Gondoltuk, benézünk. Volt ott néhány ember, és kedvesen hívtak minket, de spanyolul, úgyhogy pontosan nem tudom, mit mondtak. Hát odabent aztán minden volt, leginkább evés-ivásra, kártyázásra alkalmas helynek tűnt, legkevésbé meg kápolnának. De még kívül a városon, a semmi közepén! Hihetetlen volt! Rémülten fordultunk ki onnan, és nem jártunk utána, hogy mi volt ez, talán a fáradtság tette, de az ijedtségünk nagyobbak bizonyult a kíváncsiságunknál...

Azután gond nélkül megérkeztünk Sahagun-ba, ahol bejelentkeztünk a szállásra, kifizettük az árát, lepakoltunk, de a hospitalero elfelejtett szólni, hogy nincs víz a házban... Ami nem volt egy jóindulatú dolog tőle, igaz, akkor elvesztett volna pár euro-t, ha máshova megyünk, de mégis... Olyan büdös voltam, hogy muszáj volt valahol megmosakodnom, kimentem megkeresni a csapat – minden városban, faluban volt szabadtéri csap, ahol lehetett vizet tölteni a kulacsokba. Hát, azt nem találtam meg, ellenben a városka főterén a szökőkutat igen, ahol legalább kezet-lábat és arcot moshattam, miután túltettem magam azon, hogy közben a főtéren nagyjából kétszáz helyi lakos kávézgatott. (De legalább nem zavartak el.) Aztán lelkesen visszamentem a szállásra, és akkor még a lengyelekkel is vissza kellett menni megmutatni nekik a pompás szabadtéri fürdőt... (Kicsit olyan érzésem volt, mint egyetemen, amikor a gólyatáborban végigfürödtük Szeged összes szökőkútját, csak ha ezt kétszázán csináljuk, kevésbé ciki.)

... Ja! Másnap, kifelé tartva a városból megtaláltam azt a csapatot is, amit előző nap kerestem...

– folytatjuk –

Reiczigel Zsófia

„Ki vagy te, édes Istenem? S ki vagyok én?”

A remény bizakodás a jövőben, annak beteljesedésében, amit kívánunk. Reményteljes viszonyulás azt jelenti, hogy tudatában vagyunk, hogy létezik sikeresség, eredmény, elégedettség. Ennek ellentéte a félelem. Míg a remény belső szabadságunkat munkálja, a félelem frusztrál, kimerít, bebörtönöz, depresszióhoz

vezet. A remény fontos a gyógyuláshoz, ezért a gyógyulás útjában áll, ha helyette félünk, nem merünk kérni az imában, és nem adunk szüntelenül hálát.

A remény készsége megtapasztalásainkon alapszik, azon, hogy mikor és milyen mértékben csalódtunk. Életünk tele van csalódásokkal, minden életkornak és életállapotnak megvannak a maga csalódásai, s ha ezeket nem dolgoztuk fel megfelelőképpen, egyre inkább a félelem és szorongás vesz erőt rajtunk. Tapasztalataink mellett fontos az is, amire tanítottak. Közöttünk olyan generációk élnek, akiknek azt tanították, hogy ne reménykedjenek. Mi mit adunk tovább a gyermekeinknek? Meg kell vizsgálnunk, hogy mire tanítottak bennünket: hogy akik körülöttünk élnek, reménykedtek és összetörtek, vagy reménykedtek, s ha csalódtak is, mertek újra remélni.

Fontos tudatosítanunk, hogy mi akadályozza meg a reménységünket. Legtöbbször az, hogy félünk a csalódástól. Hamis belső törvényeket állítunk, s azt mondjuk, inkább a rosszra készülünk, hogy kisebbet csalódjunk. Ez a beállítódás életszemléleti rendszerré, törvénné, életviszonyulássá növi ki magát. Rosszabb, mint maga a félelem, mert nem merünk álmodni, nem adunk lehetőséget magunknak fejlődni. Ettől a törvénytől nehéz elmozdítani minket, mert gyönyörködünk az általa adott hamis biztonságérzetünkben. Csakhogy ennek a biztonságérzetnek nagy ára van, mert gúzsba köti egész életünket. A reményünk akadály lehet az is, hogy nem is tudjuk, hogyan kell reménykedni, mert nem láttunk rá példát, mert nincs, aki megtanítsa nekünk. Kemény igazság, hogy a reménységet tanulni kell, és szükséges hozzá egy szurkolócsapat. Ebből két dolog következik: gyűjtsünk magunk mellé szurkolócsapatot; és álljunk be embertársaink mellé szurkolócsapatnak.

Hogyan reménykedjünk? Nagyon fontos első lépésként megismerni saját reménymúltunkat: csalódásainkat és beteljesedésünket, példaképeinket, belső törvényeinket, hitvallásunkat a reményről, és hogy mennyire van jelen az életünkben. Második lépésként elengedhetetlen, hogy elgyászoljuk a sebeinket. Mindannyian sebzettek vagyunk, ezt fel kell vállalnunk, meg kell siratnunk, ki kell beszélünk, el kell gyászolnunk, és el kell engednünk. Harmadik lépésként mérlegelnünk kell, hogy milyen előnyökkel, illetve hátrányokkal jár bizonyos helyzetekben, ha merünk reménykedni, vagy ha félünk. Milyen lesz a kimenetel, milyen lesz az odavezető út? Nemcsak a célt, az eredményt kell nézni, mert azt nem tudjuk befolyásolni. Hanem az utat is. Megéri-e reménykedni, felvállalva annak kockázatát, hogy csalódnunk, hogyha ez azzal az előnnyel jár, hogy legalább addig boldogok vagyunk a reményben, ameddig rá nem döbbenünk, hogy csalódtunk. A remény megtagadása önmagunktól megkeményíti lelkünket. És megkeményedett lélekkel nemcsak a fájdalmat nem érezzük, hanem az élet árnyalatait sem. Bár a remény legtöbb esetben gyógyító és életadó, vannak helyzetek, amikor fenntartja a problémát. Ez a reménybetegség, amikor nem fogadjuk el a megváltoztathatatlan helyzetet, hanem reménykedünk, hogy hátha megváltozik. S mivel nem fogadjuk el, nem gyászoljuk meg, nem engedjük el,

hanem folyton rágódunk a hamis reményünkkel (pl. egy gyógyíthatatlan betegség, haláleset). Ebben a helyzetben célszerű volna az energiát nem a megváltoztathatatlan megváltoztatásába ölni, hanem a megfelelő hozzáállás megtalálásába, elsajátításába.

A mérlegelés után döntenünk kell. Bármilyen meglepően hangzik, a remény döntés, viszonyulás az élethez, nem jóslat. Úgy viszonyulok, hogy esélyt adok, hogy pozitív kimenetele lehet a dolgoknak. Elfogadom, hogy ha nem is lenne a reménységem szerint, az addig vezető út elviselhetőbb lesz, ha reménykedem. Nem azt mondom, biztos úgy lesz, ahogy remélem, mert ez hazugság. És a remény nem érzelem. A mélyben, a szívemben úgy döntök, hogy reménykedem, akkor is, ha a felszínen, az érzelmeim mást mondanak, ha hatalmas sötétség, kilátástalanság és félelem van bennem.

Önmagunktól még reménykedni sem vagyunk képesek: be kell hívnunk Istent a félelmeinkbe, harcainkba, abban a hitben, hogy kiegészíti, ami belőlünk hiányzik. Ez a reményünk alapja: hálaadás, mert felfedezzük, hogy eddig is kiegészítette tökéletlenségeinket, és bizalom, hogy a jövőben is megteszi.

Aki mer remélni, abban oldódnak a görcsök, kreatívabb problémamegoldóvá válik, aktívan várakozik a jóra, a gyógyulásra, a megvalósulásra, kibontakozásra. Akinek jövőképe és céljai vannak, az él. Belépik saját életébe, felvállalja saját döntéseit, nemcsak retteg azok következményeitől. A remény kapcsolatteremtő, kapcsolatépítő is: a reménykedő ember vonzó ember, mert átadja, másokra is ráragasztja a reményét.

A remény a negatív viszonyulás vége, s mi sokszor görcsösen ragaszkodunk negatív viszonyulásainkhoz, mert megéri nekünk: van, amiről beszélünk; sajnálnak minket; mert kiskorúak maradhatunk, mások mellénk állnak, felvállalják döntéseinket és a felelősséget.

Sokszor esünk abba a csapdába, hogy a racionalitásra hivatkozunk csak azért, mert félünk. A remény a jövőképet nem a maga megfogható racionalitásában ragadja meg, hanem abban a bizalomban, hogy Isten szeretetből megadhatja, amiben remélek, ha úgy dönt. A remény ezért nem az, amire várnánk, hanem amiről még álmodni sem mertünk, nem egy teljesített kívánság, hanem annál sokkal több, örületes előreláthatatlan függőség Istentől, aki előszeretettel lep meg minket. Aki reménykedik, nem a saját racionalitása és elképzelése szerint tervezi életét, hanem átadja a teret Istennek, hogy magát megmutassa az embernek.

Amikor megértjük, hogy mi történik velünk, amikor biztos a jövő, akkor az már nem remény, nem hit, hanem tudás. Amíg nem értem, isteni lehetőségek gazdag tárháza áll előttem, amikor megértem, már emberivé, beszűkültté válik.

Milyen az én reménymúltam? Mi akadályoz meg a reménységben? El tudom-e hinni, hogy a reménység döntés, nem érzelem, nem jóslat?

Merem-e kérni Istentől, amire vágyom? Adok-e neki hálát, amiért eddig kiegyeztettem bennem, ami tökéletlenség volt? Behívom-e Isten a harcaimba, félelmeimbe?

FORRÁS: Tapolyai Emőke: Reménység. Előadás hanganyag.
<http://www.szabados.com/media/remenyseg.mp3>.

Nagy Lilla

Francesco testvér nyomán

– híres ferences harmadrendiek –

Leonardo da Vinci (1452–1519)

Ahogy hónapról hónapra haladok a rovatommal, egyre több olyan személyről derül ki, hogy szintén ferences harmadrendi volt, akiről nem is gondoltam volna. Egyik közülük például Leonardo da Vinci, akit sokan minden idők legnagyobb festőjének, sőt egyesek minden idők legműveltebb emberének tartanak.

Cikkemben most nem szeretnék túl részletesen kitérni életrajzi adataira, hisz azoknak bárki könnyedén utánanézhethet. Talán csak annyit jegyeznek meg röviden, hogy neve onnan ered, hogy az olaszországi Vinci mellett született, törvénytelen gyerekként. Elég korán, 17 évesen Firenzébe utazott, ahol Verrocchio műhelyében festészetet és szobrászatot tanult, és kivételes tehetségének köszönhetően nagyon hamar ismert lett. Később Milánóban Ludovico Sforza herceg udvari művésze és tudósa volt, majd a herceg bukása után visszatért Firenzébe. Élete végét Rómában és Franciaországban töltötte, négy évig X. Leó pápa megbízásából dolgozott, majd utolsó két évében a francia király udvarában, itt is halt meg, Amboise-ban, 67 évesen.

Egész életét a művészetnek és a tudománynak szentelte. A reneszánsz „egyetemes ember” (*homo universalis*) eszményének megfelelően a tudomány minden vonatkozása érdekelte („*Aki tud, könnyű annak egyetemessé válnia.*” – vallotta). Foglalkozott például geológiával (észrevette, hogy a földrétegekből az adott terület múltjára lehet következtetni: „*Ami valamikor tengerfenék volt, most hegycsúcsként emelkedik a magasba. Erről tanúskodnak a tengeri kagylóhéjak, osztrigák és korallok, amelyeket most a hegyek csúcsán találunk.*”), anatómiával (boncolásokat is végzett, s megfigyelte az emberi test arányait), matematikával, optikával, jelentős eredményeket ért el mérnökként és feltalálónaként is (tervezett épületeket, hidakat, hadigépeket, alagút- és csatornahálózatot, öntözőrendszereket, sőt repülővel is próbálkozott) – mindezt elsősorban ránk maradt írásai, vázlatfüzetei, rajzai tanúsítják. A művészetben belül is nemcsak a festészet és szobrászat érdekelte (ahogy ma inkább ismerjük), hanem egyben író, költő, zeneszerző is volt, azaz igazi polihisztor. Nagyon fontosnak tartotta a tudást, a gondolkodást, az értelem

használatát („*Ahogy a vasat belepi a rozsda, a víz megposhad, vagy a hidegtől jéggé lesz, úgy az értelem is, ha nem használjuk, megromlik.*”, „*Aki keveset gondolkodik, az sokat téved.*”, „*Aki vitatkozás közben a tekintélyre támaszkodik, nem az értelmét használja, hanem inkább a memóriáját...*”, „*Ha képet akarsz kapni valamely dolog formájáról, a vizsgálódást mindig a részletekkel kezd, és csak akkor térj át egyik részről a másikra, ha az elsőt tökéletesen megismerted és az emlékezetedbe vésted!*”). Úgy gondolta, hogy „*Azokkal a dolgokkal, amiket nem lehet a matematika pontos nyelvvel megfogalmazni, teljesen felesleges foglalkozni.*”, ez azonban számára nem állt ellentétben a művészettel, hisz azt is pontos megszerkesztések, arányok segítségével művelte, ami nem megakadályozta, hanem elősegítette a művészi hatást. Úgy gondolta, hogy mindkettőre szükség van, hiszen „*A festészet nagyobb igazsággal, hívebben állítja az érzékszerv elé a természet műveit, semmint a szavak vagy betűk, viszont a betűk hívebben állítják a szavakat az érzékszervünk elé, semmint a festészet...*”.

Tudományos vizsgálódásai, az emberi testről és lélekről, a természetről meg az arányokról tett megfigyelései éppúgy visszatükröződnek műveiben, mint rengeteg megfigyelése a perspektíváról. Képei térhatását nemcsak az arányok, a színek különbségei vagy a fény-árnyék kontraszt hozza létre, hanem mindezeket erősíti a nevéhez fűződő *sfumato*-hatás, ami azt jelenti, hogy az alakok vagy a fény-árnyék határait eltompította, úgy festette meg, hogy azok összemosódnak, így az egész kép könnyed, légies, finom, leheletszerű árnyalatokkal. Pontos, többször átjavított vázlatai után magát a képet mindig úgy festette át, hogy minden erősebb-gyengébb vonal lággyá váljon. Ez és a művek pontos megszerkesztése adja, hogy annyira át tudjuk élni a műveiből áradó érzelmeket, s átérezni képei szépségét. A képek ugyanakkor mindig egy egységes rendnek rendelődnek alá, ami nagyon sokszor rejtett jelentést hordoz. Leghíresebb képei közül nagyon sok egyházi témájú, így az *Utolsó vacsora* (Vasari szerint itt „*...mindegyikük [az apostolok] arcán látszik a szeretet, a félelem és a felháborodás, illetve a fájdalom, hogy képtelenek kitalálni, mi van Krisztus lelkében.*”), a *Szent Anna harmadmagával* vagy a *Keresztelő Szent János*. S az ő nevéhez fűződik Szűz Mária több művészi megformálása is, köztük például az *Angyali üdvözlés* vagy a *Sziklás Madonna*, aminek két változata is fennmaradt, egyiket Londonban, másikat a párizsi Louvre-ban őrzik. Utóbbit nekem is volt lehetőségem megnézni, s azt kell mondanom, szerintem az egyik legszebb festmény, engem sokkal inkább megérintett, mint a sokkal híresebbnek tartott, kétszeres kordon és üveg mögött őrzött *Mona Lisa*, ezért is gondoltam, hogy újságunk Mária-száma kapcsán érdemes megemlékezni olyasvalakiről is, akinek legszebb Mária-ábrázolásaink egyikét köszönhetjük.

Kántor Emese

Szamártestvér

– rovat a makacs és bohókás emberi testről –

Az anyatej termelődése

Az emlő mirigyekből és az azt körülvevő kötőszövetből és zsírszövetből áll. A mirigyek 15-25 különálló, elágazó rendszert alkotnak.

A tejtermelő sejtek, az alveolusok az egyes ágak végén helyezkednek el, és ezeket sima izomsejtek veszik körül. Az ezekből kiinduló tejszatórnák ágenszertűn futnak a bimbóudvar mögötti tejgyűjtő öblökbe, amelyek külön nyílással nyílnak a mellbimbón.

A várandósság ideje alatt a mell felkészül a szoptatásra, a tejtermelő sejtek elkezdnek burjánzani, és átveszik a zsírpárnák helyét. A mell megnagyobbodik. Az anyatej a szülést követően termelődik, eltekintve a kis előtejtől, amely a terhesség végén már előfordulhat.

A szülés után drámai módon lecsökken az ösztrogén és progeszteron hormonok szintje, ez a csökkenés váltja ki az agyalapi mirigyben a prolaktin kiválasztódását. A prolaktin nevű hormon hatására a tejtermelő sejtek tejet választanak ki az emlőben. A prolaktin termelődését viszont a csecsemő szopása serkenti, azáltal, hogy stimulálja a mellbimbóban levő idegvégződéseket, és ezek üzenetet küldenek az anya agyába. Az agy veszi ezeket az üzeneteket, és prolaktint választ ki.

A tejleadási reflex, a „let-down” továbbítja az anyatejet a tejszatórnákban oly módon, hogy az oxitocin nevű hormon hatására összehúzódnak a mellben a simaizmok, és ez a tejet a tejöblökbe juttatja. Az oxitocin felszabadulását is maga a szoptatás idézi elő.

Az anyatej összetétele

Az anyatej összetétele nem állandó, hanem folyamatosan változó. Gondoljunk csak arra, hogy a szülést követő első hétben sűrű, sárgás színű tej ürül, amelyet colostrumnak neveznek. A colostrum tápanyag-összetétele a magasabb fehérje és ásványianyag-tartalomban és az alacsonyabb zsír- és szénhidrát-tartalomban különbözik az érett anyatejtől. Ugyanakkor a colostrum az érett anyatejnél nagyobb koncentrációban tartalmaz immunglobulinokat, mindenekelőtt IgA-t. Ezt követi a laktáció 6-15. napja között termelődő átmeneti anyatej, amelynek tápanyag- és immunglobulin-tartalma a colostrum és az érett anyatej között van. Az érett anyatej, amely összetevőiben már eltér a colostrumtól, egy fehér hígabb tej.

Összetételét az alábbi táblázat mutatja:

	Colostrum		Érett anyatej		Tehéntej	
Energia (Kcal)	67		70		66	
Zsír	3	g	4,2	g	3,7	g
Tejcukor	5,7	g	7,4	g	4,8	g
Fehérje	2,3	g	1,07	g	3,5	g
Vas	0,1	Mg	0,1	mg	nyomokban	
Kalcium	48	Mg	35	Mg	117	mg
Foszfor	16	Mg	15	mg	92	mg
Nátrium	50	Mg	15	mg	50	mg
Kálium	75	Mg	60	mg	140	mg

Ezen túl a koraszülöttek édesanyjának a teje is eltér az átlagostól, a baba igényei szerint alakul az összetétele.

Továbbá egy-egy napon és egy-egy szoptatáson belül is változik az anyatej összetétele, hiszen szoptatáskor először egy híg vízszerű tej ürül, amelyet ún. szomjoltó tejnek is neveznek, majd a szoptatás második felében ez sűrűbbé válik, amely zsírdúsabb, kalóriadúsabb tej. Kimutatták, hogy egy szoptatás alatt akár a négyszeresére is nőhet az anyatej zsirtartalma.

<http://www.heimpalkorhaz.hu/anyatej/at.htm#Az%20anyatej%20%C3%B6sszet%C3%A9tele>

Eszter

Lelki horoszkóp

„Mi nem hiszünk horoszkópokban, de az alábbiak mindenike vonatkozhat rád, mert az év minden hónapjában lélekben újjászülehetünk.” (Leó tv.)

Kos (március 21.–április 20.):

„Az élet problémáját megoldjuk, mielőtt felfedjük a dolgok helyes rangsorát.” (Ch. Morgan)

Bika (április 21.–május 20.):

„A boldogtalanság felé azok haladnak a legbiztosabb úton, akik a boldogságot hajszolják.” (Gárdonyi Géza)

Ikrek (május 21.–június 21.):

„Annyira szeretjük Istent, amennyire imádkozni szeretünk.”

Rák (június 22.–július 22.):

„Hányszor hitetjük el magunkkal, hogy nem tudjuk, mit akar az Úr, csak hogy ne kelljen akarát megtennünk!” (Avilai Teréz)

Oroszlán (július 23.–augusztus 23.):

„Ameddig a szenvedés nem vezetett el téged Istenhez, még nem szenvedtél eleget.”

Szűz (augusztus 24.–szeptember 23.):

„Nem elég igazat mondani, igazat kell gondolni is.”

Mérleg (szeptember 24.–október 22.):

„Az a kevés, amit te tehetsz, igenis sok!”

Skorpió (október 23.–november 21.):

„Ha önzetlenül, kizárólag Istenért teszünk valamit, sose féljünk attól, hogy rosszul sikerül.”

Nyilas (november 22.–december 21.):

„A keresztény jellem nem a jócselekedetekben mutatkozik meg, hanem a Krisztushoz való hasonlóságban.”

Bak (december 22.–január 19.):

„Bizony nem bolond az, aki odaadja azt, amit nem tud megtartani – azért, hogy elnyerje azt, amit nem tud elveszíteni.” (Jim Elliot)

Vízöntő (január 20.–február 18.):

„Még a kétségbeesés sem ment fel attól, hogy reménykedj!”

Halak (február 19.–március 20.):

„A hit sohasem szeretetlen, még idegenekkel szemben sem.”

Forrás: *Morzsák*. Szent Gellért Kiadó és Nyomda.

Léonie

Hajnali csend

– folytatásos regény –

XV. fejezet

A japánok kikerülték a kolostort, és jóval megelőzték őket. A kis település néptelenül terült el a hegy lábánál. Dermedt csend honolt a füstölgő apró, valaha zsúpfödeles házak fölött, amelyeknek csonkjai most fejfául szolgáltak a temetetlen halottaknak. A bosszú istene vonult itt végig alig egy fél órája, és nem kímélt egyetlen életet sem. Védtelen emberek voltak mind egy szálig, váratlanul érte őket a támadás, el se tudtak menekülni. Ott érte őket a halál, ahol éppen voltak, az úton, a házban. A nők karjában halott gyermekek, némelyiknek még nem hült ki egészen a teste. A házak egy része még égett, vagy csak füstölgött békésen, mint egy pipa. Nem sok golyót pazaroltak, karddal ölték le az embereket.

A hercegnő emberei találtak egy súlyosan megsebesült asszonyt, aki még életben volt, és megtudták, hogy a japánok a hegyszoros irányába mentek, ötvenen lehettek. Nem volt vesztegetni való idejük, ha fel akarják tartóztatni őket. A

hercegnő, maga is talpig feketében és fedett arccal, férfiruhában utasította embereit, hogy váljanak ketté, és rejtőzzenek el a sziklák mögött. Az ő utasítására Eui Hwa herceg két embere kíséretében előrelovagolt a hosszabbik útvonalon, most kezdődött a küldetése. A lázadók élére állni.

A szoros rövidítést jelentett a hegy túloldalán levő városka felé. Meredek sziklafalak szegélyezték mindkét oldalról, ahová alig tudott megkapaszkodni egy-egy bokor. A sziklák között azonban barlangok rejtőztek, ahonnan lenézni lehetett, de felmászni nem. A barlang azonban lentől is megközelíthető volt, szűk, kéményszerű feljárón keresztül.

A magasban fagyos, hideg levegő csapott a maroknyi ember arcába, és egy sas vijjogása hasított bele a némaságba. Délután volt, az ég kitisztult, még látni lehetett a lemenő nap utolsó sugarait. Aztán lovak patájának sietős, egyenletes kopogása simult bele a táj zenéjébe. Min követ feszült figyelemmel várta a szemközti szikla mögött leselkedő hercegnő jeladását. Lelke azonban nyugtalan volt, mert a saját tapasztalata azt súgta, hogy nem lehet nyomtalanul eltüntetni ennyi embert. Mi lesz, ha nagyon megtorló akció indul, és vége-hossza nem lesz a mészárlásoknak? Mire gondol a hercegnő? A nyilaik kifeszítve álltak. A japánok a nyeregben, gyanútlanul igyekeztek egyre bennebb a szorosba. Ekkor a bátorság istennője fölemelkedett, és megadta a jelet. Tizenöt nyilvessző repült egyszerre a mélybe.

A hajnali órákban Myriam rángatta ki Isabelle nővért az ágyából. Girard atya üzent, hogy minden valószínűség szerint felkelés tört ki, azonnal segítségre van szükség, súlyos sebesültek hevernek az utakon, nem beszélve a halottakról, és nekik most kell megmutatniuk Korea népének, hogy a keresztények nem ellenségeik, hanem barátaik. Minden nélkülözhető ember azonnal menjen a sebesültek segítségére. Nagy mozgolódás támadt a misszióban, Blanche nővér összeszorított fogakkal engedte el két nővérét, félt a zavargásoktól, és semmi jót nem jósolt. Isabelle-t terepre küldte, mert értett a betegek kötözéséhez, mellé egy koreai nővért. Odakint egy koreai férfi alkalmazott és Paul várt rájuk.

Isabelle megint nyomasztó félelmet érzett, amint elindultak a hajnali csendben és sötétségben, gyalogosan és védtelenül. Az utcákon már mozgolódás volt, senki sem tudta, mire számítson, az emberek félénken lesték a király hozzáállását. A városon kívül egy szekérféle várt rájuk, hiszen sietniük kellett. Girard atya embere sok halott embert látott a Yeo Rae kolostor alatt fekvő kis falu

irányában, és az emberek azt beszélték, hogy a felkelők szembeszálltak a japánokkal.

Isabelle ösztönösen Paul mellé húzódott, és végül annyira megnyugodott, hogy az ütemes zötykölődés közben már-már lekoppant a szeme. Arra ébredt, hogy a szekér megállt, mert egy kiabáló embert láttak feléjük szaladni. A magas férfi azonban nem ellenséges szándékkal közeledett, mert kétségbeesetten gesztikulálva magyarázott valamit, mire mindnyájan elindultak a férfi által megjelölt irányba.

A hajnal első, bátortalan sugara Myeon Hwa szemébe verődtek, amikor kinyitotta a szemét. Ismeretlen, idegen volt a világ, amire magához tért, ködös az emlékezete. Mintha fokozatosan elmúlt volna az álom, amiben feküdt. A köd szertefoszlott, és ő hideget meg fájdalmat érzett. Aztán egy arc nézett le rá, mintha nem is evilági volna, fehér a bőre, világos haja, szokatlan öltözet. Aztán mások, szorosan mellette. Mintha látta volna már ezt az arcot valahol, küszködött lázasan az agya, de aztán ismét köd ereszkedett rá, és védő karjaiba vette az álom.

A két nő egymás mellett hevert, koszosan, véresen és szakadozott ruhákban, a földcsuszamlás alatt. Még élt mind a kettő. Fegyver okozta seb egyikén se látszott, csupán horzsolások nyomai. Az idősebbiknek a karja volt eltörve, amire a zuhanáskor ráesett, de mindkettő eszméletlen volt és ijesztően hideg. Takarókba burkolták őket, és amint feltették a szekérre, a lány magához tért pár pillanatra. Eközben a férfinak nyoma veszett. Paul megtudta a nővértől, hogy előkelő nők lehettek, ruházatuk alapján, és úgy döntött, személyesen kíséri őket vissza Szöulba, a misszióba, ahol rendszeren elláthatják őket.

– folytatjuk –

Léonie és Attila

Fügedarázs

Egy kis fügevirágba helyezte el édesanyja mélyen a virágzat belsejében. Kis lárvaként ette a finom virágot, s ahelyett, hogy a fügevirága magot hozzott volna, gubaccsá alakult, és őt nevelte fel. Még nem bújt ki gubacsából, amikor fiútestvérei kikeltek, és megtermékenyítették őt. Nem tehetett arról, hogy magába szívta a magot, amelytől termékenyű lett, s amelynek továbbadása hivatásává vált. Magába fogadta félig öntudatlan fügedarázsként, mint természete részét, és ezzel együtt fejlődött tovább, és kelt ki.

Kirágta gubacsa falát, és kimászott a fügevirágzat belsejébe. Sötétség volt, és semmit sem látott. Körülötte nyüzsögtek nővérei, keresték a kijáratot a biztonságos virágzathoz. A virágzat volt számukra a bölcső, amely megővta őket minden külső veszélytől, szélétől, esőtől, parazitáktól, betegségektől, a nap égető sugaraitól. De már érettek voltak arra, hogy elhagyják ezt a kedves oltalomhelyet, és bebörtönözve érezték magukat bölcsőjükbe. Fiútestvéreik rég meghaltak, ők sohasem ismerik meg a veszélyes kinti világot. Az ő szerepük csak annyi volt, hogy nővéreikbe olták a termékenység magvait, és utolsó erejükkel utat rágjanak a virágzat falán, amelyet nővéreiknek meg kell találniuk.

A sötétben tapogatóztak, keresték a kijáratot. Miközben így bolyongtak, testükre kenődött a fügevirágpor. Lassan, egyenként megtalálták az utat, és kirepültek a szabadba. A kis fügedarázs is nővéreihez hasonlóan a bölcsőben való össze-vissza bolyongása után egyszer csak elérkezett a parányi nyíláshoz. Megérezte, hogy ott mintha más lenne a levegő, ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy tovább haladjon, átpréselje magát a szűk nyíláson. Nagyon félt. Lelkében tombolt a kettősség: a félelem és a bölcső unalma, a bizonytalanság és a vágy, hogy beteljesítse hivatását. Átcsúszott a nyíláson, és a szabadba ért.

Könnyű szellő vette hátára, és az édes áramlatban hatalmas távolságot tett meg. Beragyogta a nap fénye, érezte, hogy szétfeszíti a hatalmas szabadság, a végtelen világ megtapasztalásának mámorát. Szabad volt: bármerre repülhetett, bármit tehetett. Ám tudta, hogy nem ez az igazi szabadság. Miután megízlelte a napfényt és a szellő ígézetét, megcsodálta a kinti világot, vágyani kezdett arra, hogy örökre kinn maradhasson, és félelem fogta el attól, hogy berepüljön a fügevirágzatba. Mert a fügedarázs sorsa, hogy a beléjük oltott magvakkal behatoljanak egy másik fügevirágzatba, ott elhelyezék petéiket, és meghaljanak. Tisztában volt vele, hogy az igazi szabadság a bezártságtól és a haláltól való félelme ellenére a hivatása mellett dönteni: kiválasztani egy fügevirágzatot, amely gyermekei bölcsője és az ő koporsója lehet.

Élni akart szabadsága ezen nemes formájával, még egy utolsó kört repült a levegőben, aztán döntött: igent mondott az élet továbbadására, kiválasztott egy fügevirágot és annak nyílásán berepült. Búcsút vett saját életétől, hogy gyermekeknek adhasson életet. Végigtapogatta a sötétben a fügevirágokat. Némelyekbe elhelyezte a petéit, másokat beporzott a ráragadt virággal. Nemcsak saját gyermekeinek adott életet, hanem szolgálatot tett a hatalmas fügefának is, amely parányi virágaival és az őket magába foglaló virággal bölcsője lehetett neki és gyermekeinek. Erről nem is tudott. Ez a természetébe volt írva, hogy előbb saját bölcsőjében bolyongva ráragadjon a virággal, majd koporsójában gyermekeinek bölcsőt keresve beporozza a fügevirágokat.

Miután teljesítette hivatását, nagyon kimerültnek érezte magát. Megpihent egy fügevirág tövében, és vég nélküli álomba szenderült.

Nagy Lilla

Viccek

Egy vicc, férfiak számára

- Mi az, amit a férfiak állva, a nők ülve, a kutyák pedig három lábon végeznek?
- Kézfogás.

☺

Egy Jean-vice

- Jean, hozzon egy szövőszéket!
- Minek, uram?
- Házassági tervet akarok szöni.

☺

Barátok egymás között:

- Hogy sikerült az autóvezetői vizsgád?
- Nem tudom, mert amikor kijöttem a kórházból, a vizsgabiztos még nem tért magához.

☺

Egy részeg autóst megállít a rendőr. Pár perces évődés után a rendőr így szól:

- Szóval maga megivott egy üveg rumot, és a volán mögé ült?
- Mit tegyek? Elvesztettem az üveg dugóját.

☺

- Doktor úr, úgy érzem, hogy engem semmibe vesznek – mondja a beteg a pszichiáternek.
- Nagyszerű. Kérem a következőt.

☺

Két sárkány beszélget. Azt mondja az egyik:

- Mhh.
- Na ne égess – szól rá a másik.

☺

Az erdőben a nyuszika bemegy a húsboltba:

- Medve, adj egy liter húst!
- Nyuszika! Ha valahová bemész, illik köszönni, és ráadásul az nem liter, hanem kiló hús! Menj ki, és próbáld meg még egyszer!

A nyuszika kimegy, majd visszajön.

- Hé medve, egy liter húst!
- A medve nem bírja cérnával, és így szól:

– Na állj ide a pult mögé, majd én megmutatom!

Kimegy, kopog, bejön.

– Jó napot! Egy kiló húst kérek!

Mire a nyuszika elkezd röhögni:

- Medve, de hülye vagy, nem hoztál üveget!

☺

A fókafiú udvarol a fókálnynak, de az erősen kéreti magát.

- Ez nem igaz! – dühöng a fókafiú. – Rajta vagyunk a kihalt állatok listáján, ez meg itt kéreti magát!

☺

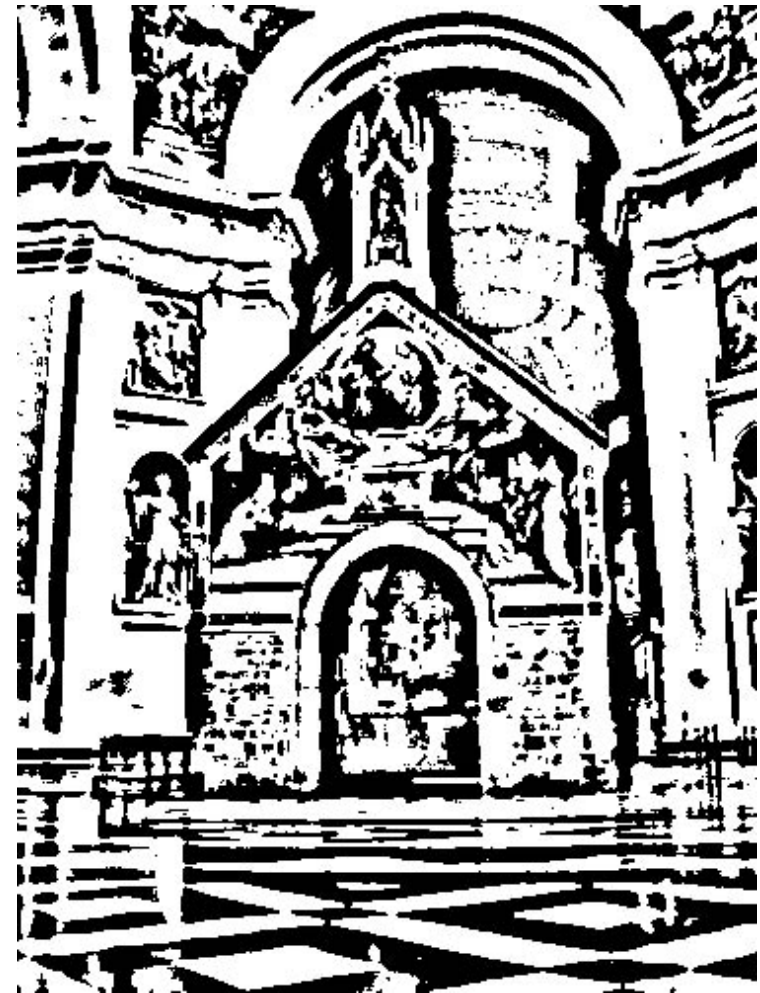
– Ki az abszolút optimista?

- Az a férj, aki a feleségét a divatház előtt járó motorral várja.

☺

Mikor van abszolút hideg?

- Amikor a jegesmedve még szivatóval sem indul.
- Amikor a családfát is eltüzelik.
- Amikor a sertésbőrkesztyű libabőrös lesz.
- Amikor a műfogsor vacog a pohárban.

Porziuncola kápolna (Az Angyalos Boldogasszony bazilikában)

Szerkesztés: Ötvös Réka

Tördelés: Nagy Lilla

Korrektúra: Kántor Emese

A címlap illusztrációját rajzolta: Márton Éva

E-mail címünk: kpoverello@yahoo.com